

Evalueringsrapport

Titel:

"Kirke og landsby – udvikling gennem samskabelse" - et pilotprojekt der i 3 provstier og 13 sogne vil arbejde med en kendt model for lokal mobilisering og samskabelse mellem kirke og lokale aktører i civilsamfundet.

Emne:

Kirken på landet

Målgruppe:

Deltagende menighedsråd og lokalråd fra 3 provstier, 13 sogne og lokalsamfund

Tid, sted og aktør:

Periode: Start 1. marts 2016 – slut 30. juni 2017

Steder:

Assens provsti

- Verninge sogn
- nyt 4 sognspastorat: Turup, Sangager, Barløse, Holevad sogne

Bogense provsti

- Østrup, Gerskov og Skeby sogne (nyt tosogets pastorat)

Middelfart provsti

- Føns, Ørslev, Udby og Husby sogne (4kirker.dk)

Aktører:

- Projektledere: Højskoleforstander Tyge Mortensen, Landsbyhøjskolen. Vita Andreasen, konsulent for Kirken på Landet, Fyens Stift.
- Provsterne Ole Hyldegaard Hansen, Peter Lind og Keld Balmer Hansen fra hhv. Assens, Middelfart og Bogense provsti
- Landdistriktskoordinatorerne Steen Søgaard, Sabine Christensen og hanne Bille, fra hhv. Assens, Middelfart og Nordfyns kommuner projektets koordinerende styregruppe.
- På lokalt plan indgår væsentlige aktører som repræsentanter fra kirker og civilsamfund i Danmark med afsæt i menighedsråd og lokalråd fra 13 udvalgte landsbyer/sogne.
- Faglige konsulenter lektor Steen Marqvard Rasmussen, FUV og Hanne Tanvig, landdistriktsforsker på KU og og Hasse Neldeberg Jørgensen, projektleder for Kirken på landet, FUV.

Opnået støtte:

- Den folkekirkelige udviklingsfond: 150.000 kr
- Assens provsti: 20.000 kr
- Middelfart kommune: 20.000 kr
- Bogense provsti: 20.000 kr
- Stiftsrådet på Fyn: 17.178

I alt 227.178 kr

Projektets formål:

Projektet vil fremme nye veje for kirkens engagement i lokalområdet ved at bringe kirkelige og folkelige aktører i dialog med hinanden mhp.. samskabelse og lokal mobilisering. Steen Marquard Rasmussen beskriver et dobbeltformål i forskningsprojektet: "Forskellige vilkår for folkekirken på landet". Dels at "forstå" de forskellige vilkår, og dels at "inspirere" til udvikling af strategier for kirkens position i landområderne. Projektet her ligger i forlængelse af dette formål og vil desuden hente inspiration fra Hanne Tanvigs model for Lokal Strategisk Kapacitet.

Projektet har til formål at afprøve og udvikle en model for mere samskabelse, mellem kirke og landsby, med kirken som initiativtager og aktiv partner i landsbyens og sognets/pastoratets udvikling. Ofte sidder kirken ikke med omkring bordet, når vigtige spørgsmål vedr. landsbyens fremtid diskuteres og vedtages, selvom kirken har meget at byde ind med. Og ofte bliver kredsen, der tager ansvar for kirkens liv for snæver.

Projektet har afprøvet en model for samskabelse med det mål at kirken åbner sig endnu mere mod nye partnerskaber og nye opgaver til gavn for folkekirken 4 grundpiller: gudstjeneste, undervisning, mission og diakoni.

Projektets indhold:

1. Aktivitet: Faglig sparring og Kick off konference:

- Kick off konference, mhp af skabe motivation hos alle aktører
- Fagligt input fra lektor Steen Marquard Rasmussen, FUV, samt landdistriktsforsker på Københavns Universitet Hanne Tanvig
- Endvidere var formålet at medtænke spredningsmuligheder i Fyens Stift og i resten af landet.

2. Aktivitet: Overordnede koordineringsmøder

- Møder hvor kirkens verden og den kommunale verden mødte hinanden. Konkret deltog provsterne Ole Hyldegaard Hansen, Peter Lind og Keld Balmer Hansen, samt

de kommunale landdistriktskoordinatorer Sten Søgaard, Sabine Christensen og Hanne Bilde fra hhv Assens, Middelfart og Nordfyns provsti/kommune.

- Møderne skabte rum for forventningsafstemning af vision og mission, samt udpegning af mulige landsbyer/pastorater/sogne. Der aftaltes en køreplan for forløbet der tog udgangspunkt i både Steen Marqvards Rasmussen's forskningsresultater fremlagt i "Forskellige vilkår for folkekirken på landet" med bl.a. sognetypologier, samt Hanne Tanvig's model for udvikling af lokal strategisk kapacitet (http://ign.ku.dk/efteruddannelse-kurser/kurser-temadage-og-konferencer/afholdte-konferencer/2014/nye-perspektiver-lokal-udvikling/Lokal_strategisk_kapacitet_-_Hanne_Tanvig.pdf_copy) og i provstiernes og kommunernes udviklingsplaner.

3. Aktivitet: Lokale planlægningsmøder

- Der blev udvalgt 6 lokalområder, to i hvert provsti. I hvert område/pastorat afholdtes møder mellem menighedsråd og lokalråd. Det blev tydeligt, hvem der er væsentlige aktører, og hvem der skal inviteres til udviklingsmødet/borgermødet og om der var motivation for at fortsætte i projektet.
  1. Verninge i Assens provsti, der består af en landsby, en skole, et sogn og en kirke. Verninge menighedsråd og Verninge og omegns Beboerforening mødtes.
  2. Salbrovad lokalområde, der består af Sandager, Holevad og Barløse sogne er kort før projektets opstart blev sammenlagt med Turup sogn, de 4 sogne er et nyt firsogns pastorat i Assens provsti, de har nu en fælles præst. Det nye område svarer til skoledistriktet. Menighedsrådet mødtes med Sandager Beboerforening, Turup Bylaug, aktionsgruppen i skolen, idrætsforeningen, halbestyrelsen.
  3. De 4 kirker i Middelfart provsti, der består af Føns, Ørslev, Udby og Husby sogne /De 4 kirker, her er der 4 kirker, en præst og et menighedsråd. Menighedsrådet mødtes med lokaludvalget for Føns og omegn og Husby-Tanderup Borgerforening og lokale ildsjæle.
  4. Fjelsted /Harndrup menighedsråd og lokaludvalg valgte at trække sig fra projektet. Menighedsrådet stod i et præsteskitte, lokaludvalget ville gerne deltage. Da der ikke var fælles tilslutning til projektet gled de ud af samarbejdet.
  5. Østrup, Skeby og Gerskov kirker i Bogense provsti blev i forbindelse med menighedsrådsvalget sammenlagt til et tosogns pastorat med et menighedsråd. De har en skole, et menighedsråd, en præst, 3 kirker og et fælles lokalråd./Skoløkke lokalråd. Menighedsråd mødtes med lokalrådet og skolen.
  6. Hasmark i Bogense provsti valgte at trække sig ud af projektet, da præst og menighedsråd ikke kunne se nytten af et lokalt samarbejde.

4. Aktivitet: Faciliterende udviklings- og borgermøde

- a. Der blev afholdt enten udviklingsmøder og/eller større borgermøder i hvert lokalsamfund. Mødeformen/metoden byggede blandt andet på Landsbyhøjskolens borgermødemodel (Rudme modellen) udviklet på Ryslinge

Højskole og afprøvet i en række landsbyer i hele Danmark (2012–2016). Den nye model er en samskabelses model, hvor lokale aktører mødes med henblik på igangsætning af en række nye initiativer imellem landsby og kirke. Disse initiativer resulterede i en række kaffegrupper, der arbejdede videre på egen hånd.

- b. Vervinges sogn/lokalområde afholdt et udviklingsmøde mellem menighedsråd, foreninger og lokalråd, samt et større borgermøde hvor hele sognet var indbudt. En række kaffegrupper blev etableret og arbejder videre.
- c. Salbrovad/ Turup – det nye 4 sogns pastorat: Turup, Sandager, Holevad og Barløse afholdt en række udviklingsmøder med en truende skolelukning som det centrale fokusområde. Der deltog menighedsråd, skolekredsen, præst, lokalråd og foreninger.
Området arbejder videre med henblik på en fælles udviklingsplan.
- d. De4kirker afholdt udviklingsmøder mellem menighedsråd, Lokaludvalget i Føns og omegn og Husby – Tanderup Borgerforening, desuden afholdtes et separat møde i Føns og til sidst et landsbyklyngeudviklingsmøde mellem de fire sogne, med formål at udvikle og styrke samarbejdet og at skabe en landsbyklynge identitet: "Den blå firkant". Der arbejdes videre.
- e. Østrup, Skeby og Gerskov menighedsråd af holdt sammen med Skovløggen lokalråd udviklingsmøder og to borgermøder med etablering af mange små kaffegrupper. Der arbejdes videre.

5. Aktivitet: Afsluttende konference

- a. Der blev afholdt en åben afsluttende konference hvor alle deltagende lokalsamfund, provstier, kommuner og centrale aktører mødtes med interesserede deltagere fra hele landet. Målet var at sprede den opsamlede viden så langt ud som muligt.
- b. Desuden var målet at inspirere til videre samarbejde, så der blev indkaldt oplægsholdere som bidrog med viden både mht udvikling af kirken på landet, udvikling af landsbyklynger og formidling af erfaringer. Desuden blev samskabelsesprojektets nyudviklede model lanceret.

6. Aktivitet: Formidling

- a) Modellen: "Landsbyens vækstlag" blev udviklet med afsæt i Hanne Tanvigs model for Lokalstrategisk Kapacitet samt Rudmemodellens metode for etablering af lokale kaffegrupper. Landsbyens Vækstlag er en metafor for skabelse af åbne lokale tingsteder, hvor alle lokale aktører mødes og aftaler samskabende udviklings initiativer. Modellen ses her:
https://issuu.com/landsbyhojskolen/docs/v_kstlaget7_2
- b) Tre videofilm blev produceret af fotojournalist Anne Klysner. Hun havde journalistisk frihed til at finde de historier, som via videofilm kunne bringe indsigt i feltet: Samskabelse mellem Kirke og landsby
  - a. Video: 6xLandsby&Kirke - Skovløggen kører derudaf
Youtube: <https://youtu.be/DoXhIOXAhaI>
  - b. Video: 6xLandsby&Kirke - Udby - Nye fællesskaber i Kirken
Youtube: <https://youtu.be/Y3m8c429QLo>

- c. Video: 6xLandsby&Kirke - Det handler om mennesker
Youtube: <https://youtu.be/hr-oWwpFFWM>
- c) Der blev skabt en hjemmeside: "Kirkeoglandsby.dk", der skal samle viden, metoder og inspiration til det fortsatte arbejde med udvikling af kirken på landet. Hjemmesiden placeres som del af virket for konsulenten for kirken på landet i Fyens Stifts. Hjemmesiden ses her: <http://kirkeoglandsby.dk/>
- d) I tidsskriftet Futuriblerne, udgivet af Selskab for Fremtidsforskning, beskrev Vita Andreasen, visioner for fremtidens landsbye, bla med samskabende aktiviteter mellem landsby og kirke. Artiklen blev brugt ifm. Den afsluttende konference. Se mere her: <http://artikelbibliotek.fremtidsforskning.dk/wp-content/uploads/Futuriblerne-nov-2016.5-7-2.pdf>
- e) DGI's landsbyklyngeprojekt i samarbejde med Realdania og Lokal og Anlagsfonden, er projektets resultater beskrevet i en klumme (blog post). I DGI's ca 30 landsbyklyngeprojekter rundt om i hele landet for venter de at kirkens rolle de fleste steder kommer til at få stor betydning. Se samlingen af bog posts her: <http://blog.landsbyklynger.dk/>
- f) Til projektet blev der udviklet et logo som symboliserede dels kaffegrupperne, en kreativ (fiske)proces, samt kirkens fisk. Se logoet her: http://issuu.com/landsbyhojskolen/docs/logo_6_x_landsby_kirke_1

Erfaringer og resultat:

- A.** Kirkens organisering i sogne og pastorater med lokale menighedsråd kan bruges til at skabe nye muligheder for landsbyer/landsbyklynger mhp. udvikling og lokalorganisering. Vores erfaring er, at de nye lokalråd svarer meget godt til de gamle sognegrænser og at lokalområdet står stærkt, hvis menighedsråd og lokalråd samarbejder. I allerbedste fald i tæt samarbejde med kommune og provsti.
- B.** Kirken som lokal ressource er overset/undervurderet i forbindelse med landsbyudvikling, kirken er en stærk lokalstrategisk kapacitet, nogle steder den eneste ressource, der er tilbage. Landdistriktsforskeren Hanne Tanvig erkendte i projektperioden, at kirken i de sidste årtiers landdistriktsforskning har været et "blind spot"
- C.** Barrierer mellem landsby og kirke findes, vores erfaring er, at de kan nedbrydes ved hjælp af metoder fra projektet.
- D.** Barrierer mellem sogne/menighedsråd og nabosogne/menighedsråd findes, vores erfaring er, at de kan nedbrydes ved hjælp af metoder fra projektet.
- E.** Vækstlagsmodellen med afsæt i Rudmemodellen virker. Efter udpegning af områder inviteres til: borgermøder/stormøder eller udviklingsmøder. Metodens greb er via icebreakers at skabe en tillidskultur, hvor der via samtaler på kryds og tværs skabes selvkørende kaffegrupper. Kaffegrupperne arbejder decentralt med selvvalgte projekter til gavn for lokalsamfundet/kirken.
- F.** Den nyudviklede model: "landsbyens vækstlag" kan bruges som en stærk metafor for til bevidstgørelse af samskabelses muligheder blandt de 4 aktører: kirken, foreninger, kommunale institutioner og erhverv.

- G. Vores erfaring er: at det på den korte tid ikke lykkedes at involvere det lokale erhvervsliv.
- H. Vores erfaring er, at etablering af kaffegrupper er en succes og en revitalisering af det lokale demokrati. Denne organiseringsform er et lokalt demokrati, når det er bedst. Den supplerer de andre lokale organiseringer i henholdsvis kirker, foreninger, kommuner og erhverv. Kaffegrupperne udgør landsbyens vækstlag, og er med til at gøre lokalsamfundet med kirke og foreninger levende og dynamisk.
- I. Mht. kirkerummets brug, er det vores oplevelse at der er en begyndende erkendelse af at kirkerummet kan bruges til andet end gudstjeneste. Se evt video.

Læs om projektet her:

<http://kirkeoglandsby.dk/>

<https://www.facebook.com/groups/kirkeoglandsby/permalink/1927990434113600/>

Øvrige oplysninger:

Aktiviteterne fortsætter i regi af Kirken på Landets konsulent i Fyens Stift.